

קונטרס

נועם שיח

שיעורי

הגה"צ אבדק"ק וד"מ

קדאסנא

שליט"א

שיחה נעימה

פרשת ראה תשפ"ו לפ"ק

שיעור הלכה

הלכות טוחן (ב)

גליון די"ד

בעזהש"ת

שיעורי הלכה ולקט שיעורי אגדה

שנאמרו ע"י

הגה"צ אבדק"ק ור"מ שליט"א

בבית מדרשינו

קהל עדת קראסנא

ב"פ יצ"ו

1601 44th Street
Brooklyn, NY 11204

אפשר להשיג הגליון

בבית מדרשינו

לקבל הגליון באימעי"ל,

להערות ולהארות, נא לפנות

noiYamsiach@gmail.com

לתרומות ולנדבות

נא לפנות לאימעי"ל הג"ל

וזכות הרבים יהא תלוי בו

עיצוב ועימוד:

סוף פסוק:

02-3131476

כל הזכויות שמורות

© Copyright 2026

עץ "חיים" הוא למחזיקים בה

מליצת "מעם שיח" לזכרון יעקב ארי
מנחת שבת קראסנא
מנחת שבת קראסנא

ה"ה הרבני הנגיד

מנחת שבת קראסנא
מנחת שבת קראסנא

לעילוי נשמת הרב

מנחת שבת קראסנא
מנחת שבת קראסנא

מנחת שבת קראסנא
מנחת שבת קראסנא

מנחת שבת קראסנא
מנחת שבת קראסנא

מנחת שבת קראסנא
מנחת שבת קראסנא

מנחת שבת קראסנא
מנחת שבת קראסנא

תוכן הקונטרס

ה..... דרוש לפרשת ראה

ז..... שיחה נעימה

י..... דבר הלכה

מחלוקת האחרונים לגבי ריסוק באנגע"ס וכיו"ב –
 קיצור השיעור הקודם + האם בריסוק באנאנ"ע יש
 היתר לעשותו סמוך לסעודה + חיתוך דק דק חיובו
 משום טוחן + באיזה סוג ידק חייבים על חיתוכו
 משום טוחן + האם מותר לחתוך ידקות דק דק סמוך
 לסעודה + מהו הזמן של סמוך לסעודה

דרוש לפרשת ראה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברבה וגו' את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוהיכם וגו' וגו' (דברים י"א, כ"ו - כ"ז)

הנה כבר הק' המפרשים על הצמחת התורה כאן צפר' שיזכו ישראל לכל הצרכות אם ישמעו אל מצות ה', והלא קיי"ל (קדושין לט:) שכן מצוה צהאי עלמא ליכא.

בבעל המורים כ' עה"פ ראה אנכי (ס) ראה עשרת הדברות שפתח באנכי וכו' עיי"ש בדבריו. וי"ל באופן נוסף את הרמז כאן לעשרת הדברות.

הטעם דאיכא מודעא רבא לאודייתא, אע"ג דקיי"ל תלוח זבין זביניה זביני

הוא דהוה מכירה ואינו יכול לחזור בו, דאגב אונסא חווי גמר ומקני.

וא"כ לכאורה ה"נ גם צנ"י כיון שמקבלים שכר על המצוות היו צריכים להתחייב בקיום התורה אע"פ שהיה ע"י אונס וכפיה, דהא תלוח זבין זביניה זביני, והתחייבו בקיום המצוות אגב אונסא חווי שהוא שכר המצוות.

אלא הדין דתלוח זבין זביניה זביני הוא דוקא אם מקבל המעות מיד, דלא אמרינן דאגב אונסא חווי גמר ומקני, אבל הכא בקבלת התורה כיון ששכר מצוה צהאי עלמא ליכא, א"כ הו"ל כלא קיבלו ישראל עדיין את המעות, וע"כ שפיר איכא מודעה רבה לאוריייתא דיש להם לישראל טענה מעליא שקבלו התורה מתוך אונס.

בגמ' שבת (פס.) עה"פ (שמות יט, יז) וייתייצבו בתחתית ההר, מלמד שכפה הקצ"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעה רבה לאוריייתא. ופרש"י שאם יזמינס לדין לומר לא קיימתם מה שקיבלתם עליכם (בקבלת התורה) יש להם תשובה שקבלוה באונס.

בשו"ת בית אפרים כ' בשם האלגוי, דבאמת צ"כ דברי רב אחא בר יעקב דמכאן מודעה רבה לאוריייתא ויש לישראל טענה שקיבלו התורה מתוך אונס, דהלא אמרו חז"ל (בבא בתרא מז:) תלוח זבין זביניה זביני, והפ"י דמי שחלו אותו או אם עשו לו יסורין עד שמכר וקיבל הדמים ואמר רוצה אני, הדין

הטעם שבני ישראל זכאים לקבל שכר על המצוות גם בהאי עלמא

כמבואר בצכור שור לעיל, דהא צהא תליא.

וּלְפִי"ז מוצן היטב מה שאמר הכתוב - ראה אנכי נותן לפניכם היום צרכה וגו', דאס תאמר הכי'ד יתן להם ה' לישראל צרכה היום צעוה"ז, הא קיי"ל שכר מנאה צהאי עלמא ליכא, ע"ז כתב הצעל הטורים לתרץ ברמז - ראה אנכי שצעשרת הדצרות, כלומר ע"י שעשרת הדצרות שצהס כלול כל התורה היו ע"י כפית ההר, שיקבלו עונש דשם תהא קצורתכס אס לא יקבלו עליהם התורה, עי"ז שפיר זכו ונ"י לשכר מנאות גם צעולס הזה, וע"כ ראויים ישראל לתת להם 'היום' צרכה.

יְה"ך שנוכה לשמור התורה והמנאות כראוי, ועי"ז נוכה יחד עס כל צית ישראל שיתן ה' עלינו את צרכתו הטובה צרו"ג. אמן.

וְהִנֵּה צס' בבור שור (מס' חולין קמא):
כ' טעמא דמילתא מדוע אין מקצלים שכר מנאה צהאי עלמא, דכיון דאין עונשים צהאי עלמא אס עובר על מנאות עשה, לכן ליכא ג"כ שכר צהאי עלמא על קיום מנאות עשה, דהא צהא תליא.

וּבְסֵפֶר עֲצֵי חַיִּים (פר' צמדבר ח"ב) מחדש עפי"ז טעם נפלא להא דכפה הקצ"ה על ישראל את ההר כגיגית צעת קבלת התורה שאס אין מקצלים התורה שס תהא קצורתס, שהקצ"ה עשה זאת כדי שיזכו ישראל בצכר עשיית המנאות גם צהיותס צעוה"ז, דע"י שיענשו צעוה"ז אס לא יקבלו עליהם התורה והמנאות עשה הכלולות צה, מעתה יהיה גם ראוי ליתן להם שכר על קיום המנאות צעולס הזה,

שיחה נעימה

**בדורנו האחרון כל דבר קטן שעושים בעבודת
ה' הוא יקר וחביב מאד לפני הקב"ה**

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם
אותם ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע
לאבותיך (דברים ז, יב).

והק' בספר הקדוש **נועם אלימלך** בשם המפרשים דאם בני ישראל
ישמעו לכל משפטי התורה, מדוע צריכים הם אז להגיע לזכות אבות,
ולמה לא יועיל להם זכות עצמם לזכות לכל הברכות בשכר שמירת
התורה והמצוות.

ובספרים הק' מובא ד'**עקב** מרמז על הזמן של **עקבתא דמשיחא**,
והביאור בזה הוא שהעקב הוא מקום אשר יש בו מעט מאד חיות,
ואינו מרגיש כלל. והדור האחרון מכונה עקבתא דמשיחא, כי הוא דור
שאינו מרגיש כמעט, כמו שאמרו חז"ל (שבת יג) **אין בשר המת שבחי**
מרגיש באיזמל, ואיתא שהכונה הוא לעקב שהוא בשר מת בגופו של
אדם. וכך גם בדורנו דור עקבתא דמשיחא הוא כמו העקב שאין אנו
מרגישים כלל בטובותיו המרובים של הקב"ה בכל עת ובכל שעה,
וגם איננו מרגישים ומתעוררים באזהרות שהקב"ה שולח לנו ע"י
מאורעות הזמן.

ועכ"ז כאשר גם בדור 'עקב' שכזה אנו שומרים את התורה,
ועובדים את הקב"ה, יש מכך שמחה גדולה ותענוג לפני השי"ת. וזה
הפי' 'והיה' לשון שמחה, שיהיה שמחה ונחת רוח לפני הקב"ה כאשר
'עקב תשמעון', שגם בדור של עקבתא דמשיחא - ישמעון בני ישראל
אל החוקים והמשפטים האלה.

ועפ"ז מבאר בספר **הלקח והלבוב**, דהנה מצינו שנו"ן שבסוף
התיבה בא להקטין את המלה, כמו שפירש הרד"ק הפסוק בתהילים
(י"ז, ח) **שמרני כאישון בת עין**, דאישון הוא השחור שבעין, ונקרא שמו

אישון ע"ש שכשמביטים לתוך עין אדם אנו רואים שם דמות איש קטן, וזהו אישון - איש קטן, דהנ"ן מורה על היותו קטן.

ועפ"ז יבואר ג"כ תיבת **תשמעו"ן** עם נו"ן בסוף התיבה, שהוא בא להורות על מדרגה קטנה של שמיעת משפטי התורה, דהשמיעה אל המשפטים והחוקים בעקבתא דמשיחא, אפילו אם יהיה בבחינה קטנה מאד, שלא ילמדו התורה באיכות הראויה כמו הדורות שעברו, ועבודת ה' שלנו תהיה מועטת ודלה מאד, אעפ"כ לפי ערך הזמן וההסתר הגדול יהיה מזה שמחה גדולה ונחת רוח במרום, ועי"ז ושמר ה"א לנו את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותינו, דכדי להיוושע בכל הטובות גם בעבודה מועטת זו, לזה בוודאי צריכים גם זכות אבות שיגנו בעדנו.

בדוד שכ"כ קל לחטוא, קל מאד גם לחזור בתשובה שלימה

כתיב (ישעי' נ"ד, ז') **ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך**. ובספרים הק' איתא דעק"ב הוא ר"ת ב'רגע ק'טן ע'זבתיך, והיינו שבדוד עקבתא דמשיחא דנראים בני ישראל כאילו הם ח"ו נעזבים מאתו ית', אבל אם בעת ההיא ישמעון לקול ה', אזי יתקיים בהם גם הסיפא של הפסוק - **וברחמים גדולים אקבצך**.

ובספר **הלקח והלבוש** מביא בשם הרה"ק רבי יצחק מאמשינוב זי"ע שלמד בעשי"ת אם אברך אחד את אגרת התשובה של בעל התניא, ושם מובא דברי הראשונים כמה תעניות וסיגופים צריכים לעשות על כל עבירה ועבירה שנכשלו בה.

ושאל האברך את רבו - האין יכולים כהיום הזה בדורנו החלש לקיים זאת, והשיב לו רבו כי בדורות הקודמים שהיה קשה מאד להכשל בעבירה, היה גם קשה מאד לשוב, כי הדורות שעברו היו בהם צדיקי עולם שהאירו לבותיהם של ישראל באור ה' והיה יראת אלוקים גדולה בלב כולם, וכאשר בכל זאת פרץ אדם פרצה ח"ו וחטא, היה גם קשה מאד לתקן זאת והוצרך לתעניות וסיגופים רבים. אבל כהיום שנעשה כ"כ קל לחטוא, שברגע קטן אחד יכול אדם ליפול לבאר שחת

בנקל רח"ל, אזי גם התיקון לשוב אל ה' הוא קל מאד, וברגע קטן של תשובה יכול לעורר עליו רחמים גדולים מאד.

ובזה יבואר הכתוב **ברגע קטן עזבתיך**, דהבי"ת הוא בשביל, דהיינו בשביל שברגע קטן יכול האדם להכשל בעוון וליפול, לכן גם **ברחמים גדולים אקבצך**, הקב"ה ברחמיו הגדולים מקבל את תשובתו בכל מצב, ומחשיב כל דבר שעושה האדם כדי להתקרב אליו ולתקן את כל העבר.

שיעור הלכה

הלכות טוחן (ב)

מחלוקת האחרונים לגבי ריסוק באנגע"ס

וכיו"ב – קיצור השיעור הקודם

בשיעור הקודם הבאנו מחלוקת האחרונים לגבי מיעוץ באנגע"ס או אבוקאדא וכדו' בשבת, דדעת החזו"א (סי' נ"ז ד"ה לענין) שיש בזה איסור טוחן מן התורה, דסובר דהבאנאנ"ע נפרדת לחלקים קטנים ע"י המיעוץ, אלא שנדבק ע"י הלחות שבה ונעשה לגוש עב. וע"כ לשיטתו בעינן לעשות שינוי ע"י שימעיץ בקתא של סכין כף או מזלג. וכן דעת התפארת ישראל (בכלכלת השבת הל' טוחן).

אבל דעת התהלה לדוד (בהשמוטות מסי' רנ"ב) וכן דעת הקצות השולחן (סי' ק"ל אות י"ט) ובספר שביתת שבת (אות י"א) וכן דעת האגרות משה (ח"ד סי' ע"ה) דאין בזה משום איסור טוחן, דמעיקרא היה גוש אחד ואח"כ נשאר ג"כ גוש אחד.

ולמעשה כ' האחרונים (האג"מ שם) דאם אפשר כדאי להחמיר כדעת החזו"א, ויש למעיץ בשינוי ע"י הקתא. ועי' בשיעור הקודם שהרחבנו בכל הפרטים בזה.

האם בריסוק באנגע"ע יש היתר

לעשותו סמוך לסעודה

ויותר מזה מחדש החזו"א (שם, ד"ה ואמנם) דאע"פ שבחתיכת ירק ופירות מעיקר הדין מותר לחתכן סמוך לסעודה דק דק (כמבואר ברמ"א סי' שכ"א סעי' י"ב ומג"א ס"ק ט"ו), מ"מ במיעוץ באנגע"ע במזלג ובכף [שלא ע"י שינוי] אסור לעשות כן אפילו סמוך לסעודה.

וטעם הדבר, דשאני פירות וירקות דמותר לחתכן סמוך לסעודה, משום דהוי דרך אכילה, דדרך האדם לחתוך מאכלו גם סמוך לנתינתו

לפיו, לכן אם חותך הפירות או הירקות סמוך לסעודה מותר. אבל מיעוץ אין הדרך לעשותו סמוך לנתינתו לפיו, אלא לפני שמתחיל לאכול, ע"כ אפילו אם עושהו בשבת סמוך לסעודה אין בזה ההיתר של דרך אכילה.

והנה אע"פ שבאחרונים (שו"ע הרב סעי' י', משנ"ב ס"ק כ"ד) מבואר שגם בחיתוך ירקות ופירות נכון להחמיר סמוך לסעודה שיחתכם בחתיכות גדולות קצת, כמו שיבואר להלן בעזה"ש"ת. **אבל לגבי מיעוץ באנאנע"ס וכיו"ב לצורך תינוקות וכדומה שאינם יכולים ללעוס** מבואר באחרונים (קצוה"ש שם) שאין חוששים לחומרא זו, ועכ"פ סמוך לאכילה בוודאי יש להקל, וכן דעת הגה"צ מפאפא זצ"ל (אהלי יוסף עמ' צ"א).

חיתוך דק דק חיובו משום טוחן

כתב המחבר בשו"ע (סי' שכ"א סעיף י"ב) **המחתך הירק דק דק חייב משום טוחן**. ומקורו בגמרא שבת (עד:): אמר רב פפא האי מאן דפריס סילקא חייב משום טוחן.

ונחלקו הראשונים בביאור דברי הגמ' 'דפריס' סילקא. **רש"י** פירש "מחתך הדק" ובדף קיט. כתב רש"י דפריס הוא מלשון הכתוב (ויקרא י"ג מ"ה) בגדיו יהיו פרומים דהיינו קרועים.

ורבינו חננאל מפרש פריס "כעין כתישה, ולא כעין חיתוך", ולכאורה דברי המחבר עולים שפיר רק לפרש"י דפריס היינו שמחתכו דק דק, ודלא כפירוש רבינו חננאל.

באיזה סוג ירק חייבים על חיתוכו משום טוחן

אלא דעדיין אי אפשר להוכיח מדברי הגמרא דכל ירק שמחתכין אותו דק דק חייב משום טוחן, דשמא הוא דווקא במין ירק ששמו סילקא, ומצינו כמה שיטות הראשונים בזה.

דעת הרמ"ך [רבינו משה הכהן מלוגיל, בהגהותיו על הרמב"ם שבת פ"ז ה'] **דדוקא** סילקא שהוא ירק שאינו נאכל חי וצריך בישול, דוקא בזה חייב משום טוחן כשמחתכו דק דק, אבל ירק הנאכל חי כגון שום וכיוצא בזה מותר לחתכו.

וכן דעת הרא"ה (כמו שכתוב בחידושי הר"ן בשמו) וז"ל הר"ן: "כתב הרא"ה שדוקא סילקא שהוא מחוסר הכשר אחר דהיינו בישול, ולאפוקי כל דבר הראוי לאכילה בלא הכשר אחר דמותר דאוכלא דאיפרת הוא". וכ"כ בעל התרומה דמותר לחתוך בצלים בשבת כיון דנאכל כמות שהוא.

והביאור בזה שכל שהוא נאכל חי יש עליו שם אוכל, וחיתוך אוכל אינו בכלל טוחן. אבל אם אינו נאכל חי, רק צריך עוד לבשלו אח"כ דאז אין עליו לעת עתה שם אוכל, אז אם מחתכו דק דק הוי טוחן.

אך היתר זה נאמר רק לגבי טחינה ע"י חיתוך, דאז אם הוא נאכל כמו שהוא חי אין החיתוך דרך מלאכה אלא דרך אכילה, אבל בוודאי בטוחן ממש אינו כן, אלא חייב על הטחינה גם בדבר שהדרך לאוכלו חי, וכמו שנפסק להלכה שהטוחן פלפלין חייב אע"ג דאינם צריכים בישול. [אמנם בפלפלין יש ג"כ טעם אחר דחייב, כיון דאינו נאכל חי כמו שהוא אלא עשוי לערבו כדי ליתן טעם במאכלים, לכן אין עליו שם אוכל ולכן יש בו משום טוחן גם כשמחתכו דק דק.

ויש דעה נוספת, דעת הרמב"ם והרי"ד שאמנם סוברים כהראשונים הנ"ל דדוקא סילקא שאינו נאכל חי חייבים על חיתוכו ושאר ירקות מותרים, אלא דסוברים שכדי להתחייב על החיתוך אי"צ שמצד המציאות א"א לאוכלו חי, אלא די אם דעתו שלא לאוכלו חי, אלא לבשלו, גם אז כל עוד שלא בישלו יתחייב משום טוחן על חיתוכו דק דק.

אך דעת האור זרוע (סי' ס' מובא בדרכי משה כאן) וכן דעת היראים (סי' רע"ד קל"ג ע"ב) שאין שום חילוק בין ירק לירק אלא כל מיני פירות וירקות כולם באיסור טחינה הם כשחותכים אותם דק דק וחייב עליהם משום טוחן. וכן דעת הרשב"א (ח"ד סי' ע"ה) אלא שהרשב"א מחדש דיש חילוק אם חותך ע"מ לאכלם מיד או לאחר זמן וכמו שיבואר להלן.

האם מותר לחתוך ירקות דק דק סמוך לסעודה

והנה הבית יוסף דן "האם מותר לחתוך בשבת קיבוץ ירקות שקורים אינשלאד"ה [הנקרא סאלא"ט בלשוננו] אם אוכלם לאלתר". וכתב דע"פ שיטות ג' ראשונים יש להתיר זה.

א' לדעת רבינו חננאל (הנ"ל) שטחינה אסור רק ע"י כתישה ולא ע"י חיתוך, הרי שאין בכלל איסור בדבר. ב' **דעת הרמ"ך** ועוד ראשונים דלעיל, דאיסור חיתוך הוא רק בירק שאינו נאכל כמו שהוא חי, וא"כ בהני ירקות שהדרך לאכלם חי וגם כוונתו לאכלם כך, מותר.

ודעת **הרשב"א** היא דאע"ג דיש איסור טוחן בכל ירקות ופירות, מ"מ כתב להדיא שזהו דוקא כשחותך כדי לאכלם אחרי שעה, אבל אם חותך כדי לאכלם לאלתר מותר.

והנה אף דלא מצינו בהדיא בראשונים מי שיחלוק על הרשב"א, מ"מ הב"י עצמו לא סמך לגמרי על היתרו של הרשב"א, אלא בצירוף שיחתוך את הירקות לחתיכות גדולות קצת. וכן נראה גם מהא דלא הזכירו שאר הראשונים כלל היתר זה דסמוך לסעודה, ומשמע דלא סבירא להו כן.

והשלטי הגיבורים (בר"ף ל"ב.) חלק להדיא על היתר זה, וס"ל דאין שום חילוק בין אם טוחן לאלתר או לאחר זמן. גם בשו"ת משכנות יעקב (ס"ק"ד) תמה מאד על ההיתר דלאלתר.

אך **הרמ"א** (סעי' י"ד) פסק לקולא כהרשב"א וז"ל "וכל זה לא מיירי אלא בחותך ומניח, אבל אם לאוכלו מיד הכל שרי, מידי דהוי אבורר לאכול מיד דשרי".

מהו הזמן של סמוך לסעודה

המג"א (ס"ק ט"ו) החזיק בדבריו של הרמ"א, וגם אחר שהביא דעת האוסרים כתב וז"ל: "במדינתנו נהגו לחתוך הצנון דק דק מאד, ויש להם על מה שיסמוכו, ועכ"פ אסור לעשות כן עד יציאת בית הכנסת דבעינן סמוך לסעודה ממש".

ולהלכה למעשה, בשו"ע הרב (סעי' י'), ובמשנה ברורה (ס"ק כ"ב) אע"פ שהביאו דברי המג"א ולא חלקו עליו מעיקר הדין, מ"מ כתבו שנכון לחוש לדברי המחמירים וליזהר שלא לחתוך דק דק, ואותן שנהגו לחתוך דק דק סמוך לסעודה יש להם על מה שיסמוכו.

והחזו"א כתב: "מי לא יפחד להורות היתר (כהרשב"א) באיסור סקילה", ע"כ כ' האחרונים דטוב לחתוך קצת יותר מהרגיל לחתוך בימות החול, וסמוך לסעודה.

המשנ"ב (ס"ק מ"ה כ') בשם חיי אדם (כלל י"ז ס"ב) דהחותך בצלים או צנון "שעה או שתיים" קודם הסעודה יש בו חיוב חטאת ובצלים אסורים באכילה, הרי לנו שפחות משיעור שעה הוי סמוך לסעודה.

